

Bilag 5.

Til Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov om Oprettelse af et Landsarkiv for de sønderjydske Landsdele.

I Tilslutning til den Henvendelse, vi paa Ribe Bys Vegne mundtlig har rettet til det ærede Udvalg angaaende Ribe Bys Ønske om at komme i Betragtning som Sæde for et nyt Landsarkiv, *hvis et saadant oprettes for et større Landomraade end de sønderjydske Landsdele*, tillader vi os herved skriftligt at fremføre de Hovedsynspunkter, som efter vort Skøn taler for Berettigelsen af Ribe Bys Ønsker:

Ved Fredsslutningen i 1864 mistede Ribe den overvejende Del af sit naturlige Opland. Tabet anslaaes territorielt og befolkningsmæssigt til $\frac{2}{3}$. Forholdenes Udvikling i den lange Periode fra Fredsslutningen til Genforeningen gjorde Stillingen yderligere vanskelig for Byen, i hvilken Henseende man blot behøver at pege paa, at Anlægget af Esbjerg Havn og af Jernbanen Fredericia—Esbjerg—Struer nødvendigvis maatte næsten udelukke Ribe fra at betjene det tilbageblevne Opland, for saa vidt angik Handelen en gros. Genforeningen i 1920 har kun i forsvindende Omfang kunnet gengive Ribe dens Opland. Den Rolle, Esbjerg Havn og Jernbaneforbindelserne her spiller, har selvsagt været ganske overmægtig, og Perioden fra 1864 til 1920 kendetegnes desuden for Ribes Vedkommende — saavel som for Købstæderne i al Almindelighed — derved, at Stationsbyerne er opstaaet i denne Periode og oplandsmæssigt set har faaet en til Købstæderne, og da navnlig de smaa Købstæder, svarende Stilling, jfr. herved Lov Nr. 46 af 11. Februar 1920, hvorved de saakaldte Købstadlæbælter ophævedes. Den Skæbne, der har ramt Ribes Erhvervsliv ved Grænsedragningen i 1864, og den senere Udvikling har saaledes været overordentlig haard, og det skulde synes naturligt for Statsmagten at benytte Lejligheder som f. Eks. den, Oprettelsen af et nyt Landsarkiv frembyder, til i nogen Grad at raade Bod paa, hvad Byen har lidt.

Hvis et nyt Landsarkiv faar et Omraade, der omfatter foruden de sønderjydske Landsdele ogsaa Ribe og Vejle Amter, vilde formentlig ogsaa de historiske Forhold i meget høj Grad tale for at lægge Landsarkivet i Ribe. Før 1864 var Ribe gennem Aarhundreder Formidleren mellem Nørrejylland og Hertugdømmet Slesvig. Ribe By og den kongerigske Ribe-Enklave laa i Sønderjylland, en god Mil Syd for den gamle Kongeaagrænse. De kongerigske Enklaver saavel som de kongerigske Beboere og Ejendomme i de saakaldte „blandede Distrikter“ i Sønderjylland hørte til Ribe Stift og Ribe Amt, og saavel Stift som Amt strakte sig langt ned i Sønderjylland, endog ud over den nuværende Grænse. Stiftets og Amtets Historie og dermed ogsaa deres arkivmæssige Forhold er derfor nøje sammenknyttede med Sønderjyllands. Forbindelsen gaar som bemærket tilbage gennem Aarhundreder, idet den vel navnlig har sin Oprindelse fra Ribe Bispestols Erhvervelse af Jordegods i Sønderjylland allerede før Valdemar Sejrs Tid og Dronning Margrethes Køb af Trøjborg med paafølgende Pantsettelse til Bispestolen i Ribe. Ved Stiftsommelægningen i 1922 fornyedes i øvrigt den tidligere historiske Forbindelse, for saa vidt som Ribe Stifts Omraade fastlagdes saaledes, at Stiftet nu omfatter ikke blot hele Tønder Amt, men tillige Tørningehavn Provsti delvis under Haderslev Amt. Hvad der saaledes mod Vest gælder Ribe Stift og Stiftets Forhold til Sønderjylland, gælder — om end i noget afsvækket Grad — mod Øst Forholdet mellem de sønderjydske Landsdele og Vejle Amt, der omfattes af det nuværende Haderslev Stift. Det synes derfor ogsaa arkivmæssigt set at maatte frembyde Fordele, om der ved Fastlæggelsen af det nye Landsarkivs Omraade tages Hensyn til den historiske Udvikling gennem Tiderne og den nugældende administrative Inddeling af Landsomraadet.